

ခွေးရူးပြန်ရောဂါကဗ္ဗုနိုင်ရန် အကြံပြချက်များ

World Health Organization
Myanmar

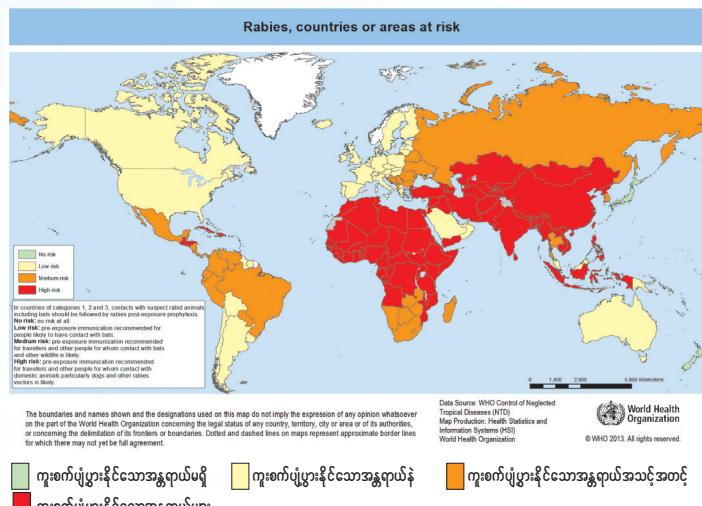
ထိရ့စ္စာနှင့်မှတဆင့် လူကိုကူးစက်တတ်သော ခွေးရူးပြန်ရောဂါသည် မြန်မာနိုင်ငံ အပါအဝင် အာရုံးများအတွက် အရေးကြီးသော ပြည်သူ ကျော်မှာရေး ရောဂါတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ အောက်ဖော်ပြပါ ခွေးရူးပြန်ရောဂါကို ကာကွယ်သော နိုင်းလုပ်များအပါအဝင် ရောဂါနှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာ များကို မျှဝေလိုပါသည်။

ခွေးရူးပြန်ရောဂါဆိုသည်မှာ

- ◆ ခွေးရူးပြန်ရောဂါရှိနေသော တိရ့စ္စာနှင့် မှတဆင့် လူကိုကူးစက်တတ်သော မြင်းရပ်စ်ရောဂါပိုးတစ်မျိုး ဖြစ်ပါ သည်။
- ◆ ရင်းရောဂါကူးစက်ခံရလျှင် သေဆုံးနိုင်ချေများသော်လည်း ကြိုတင် ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။
- ◆ ခွေးရူးပြန်ပြင်းရပ်စ်ရောဂါပိုးသည် ခွေး၊ ကြောင်း၊ မြွှေပါ၊ ခွေးအနှင့် မြေခွေးများကိုလည်း ကူးစက်နိုင်ပါသည်။

ကမာတရုံး ခွေးရူးပြန်ရောဂါ ကူးစက်ပျံ့ဖွားနိုင်သော အန္တရာယ်အခြား

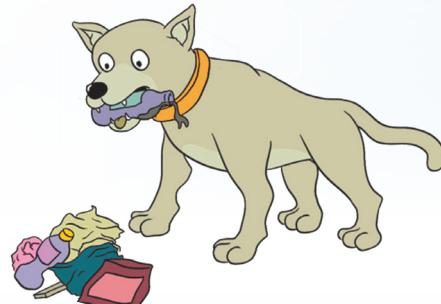
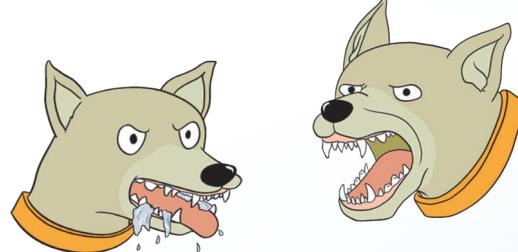

ခွေးရူးပြန်ရောဂါ ကူးစက်ခံရပုံမှာ

- ◆ ခွေးရူးပြန်ရောဂါသည် လူကိုခွေးကိုတဲ့ခံရခြင်းမှတဆင့် အများဆုံး ကူးစက်နိုင်ပါသည်။
- ◆ မည်သူမဆို ခွေးရူးပြန်ရောဂါ ကူးစက်ခံရနိုင်ပါသည်။
- ◆ ခွေးရူးပြန်ရောဂါ ရှိနေသော တိရ့စ္စာနှင့် ပြင်းထန်သော ကိုတဲ့ခံရခြင်း (သို့) ကုတ်ခြစ်ခံခြင်းမှတဆင့်လည်း ကူးစက်ခံရနိုင်ပါသည်။
- ◆ ခွေးရူးပြန်ရောဂါရှိနေသော သတ္တဝါ၏ တံတွေးနှင့် လူ၏ ပွဲနှင့်ပဲထိခိုက် အနာတို့ ထိတွေ့ရှာမှတဆင့်လည်း ကူးစက်နိုင်ပါသည်။
- ◆ လူလူချင်းကူးစက်နိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း အလွန်ဖြစ်နိုင်ချ နည်းပါး ပါသည်။
- ◆ ကြိုချက်ထားသောနှီး (သို့မဟုတ်) ချက်ပြတ်ထားသော အသားကို စားရာမှတဆင့်ဆင့် ခွေးရူးပြန်ရောဂါ မကူးစက်နိုင်ပါ။

ခွေးရူးပြန်ရောဂါဖြစ်ပွားနေသော ခွေးတွင် အောက်ပါ ရောဂါလက္ခဏာများ တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

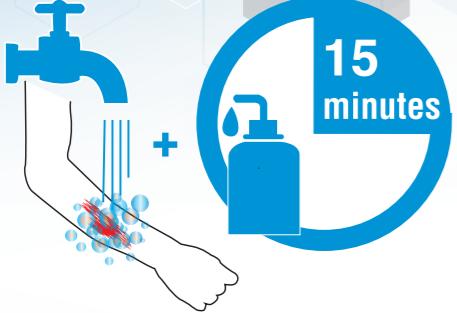
- ◆ ရန်စ မရှိဘဲ ရန်မှတတ်ခြင်း၊ ကိုက်ခြင်း
- ◆ တုတ်ချောင်း၊ စက္ဘာအစရှိသော သာမန်မဟုတ်သော ပစ္စည်းများစားခြင်း
- ◆ အကြောင်းမဲ့ ပြေးလွှားနေခြင်း
- ◆ အသုတေသနီးပြင် ဟောင်ခြင်း၊ မာန်စီခြင်း
- ◆ သွားရည်တမြားမြားကျခြင်း၊ အမြှုပ်တစိစိထွက်ကျခြင်း

ခွေးရူးပြန်ရောဂါခံစားနေရသော လူများထံတွင် အောက်ပါရောဂါလက္ခဏာများ ခံစားရှိနိုင်ပါသည်။

- ◆ ခွေးရူးပြန်ရောဂါပိုးချိန် - ရောဂါပိုး စဝင်သည့်အချိန်မှ ရောဂါလက္ခဏာဖြစ်ချိန်အထိ ကာလ - သည် ၁ လ မှ ၃ လလောက်အတွင်း ဖြစ်ပြီး ၁ ပတ်မှ နှစ်များစွာ ကြောသည်အထိလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။
- ◆ အကိုက်ခံရသောနေရာ၊ ခွေးကိုက်ခံက်ရာ၏ ပြင်းထန်မှု အတိမ် အနေကြုံင်းဝင်ရောက်သော မြင်းရပ်(စီ)းပဲမာဏတို့ အပေါ်တွင်လည်း မူတည်ပါသည်။
- ◆ ဖြစ်ပွားသောရောဂါလက္ခဏာအဆင့်ဆင့်မှာ -
  - ✓ ကန်းတွင် ခွေးကိုက်ခံရသောနေရာ၏ နာကျင်ခြင်း (သို့) စပ်ဖျဉ်းဖျဉ်း ခံစားရခြင်း
  - ✓ ဝက္ကာမပြုမဖြစ်ခြင်း
  - ✓ ရေကိုမြှင့်လျှင် ကြောက်ခြင်း၊ ရေမသောက်ရဲက ကြောက်လန်းနေခြင်း
  - ✓ သွားရည်တမြားမြားကျခြင်း
  - ✓ တတ်ခြင်း
  - ✓ နောက်ဆုံး၍ သေဆုံးခြင်း

ခွေးရုံးရေဂါနိုင်ချေရှိသော ခွေးအပါအဝင် အားကြော်ဖြန့်များ၏
အကိုက်ခံရည်၏

- ◆ အကိုက်ခံရပြီးမျှေးချင်း ဒဏ်ရာကို သတ်ပြာ ရေတိုက့်နဲ့ ၁၅ မိနစ်ခန့် ဆေးကြာပါ။
  - ◆ ထိုနောက် ပိုးသတ်ဆေးလည်တစ်မျိုးမျိုးကို ထည့်ပေးပါ။

- ◆ မျက်နှာ၊ လည်ပင်း (သို့) လက်ညီးထိပ်တိုကို ကိုက်ခံရလျှင် အလွန်အရေး ကြီးပြီ အရေးပေါ် ကုသမ္မခံယူရန် လိုအပ်ပါသည်။

ကဗ္ဗားရွေးရှုံးပြန်ကောင်းကျင့်ဖျက်ရေးနှင့်

ဒေါရ်ဒရဂါ ကာကွယ်စိုး၊ သတင်းဓကဗျာဝါ အသက်ကယ်စိုး

၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်

ခွေးရူးပြန်ကျင်းမှု ကာကွယ်နိုင်ရန် အကြံပြုချက်များ

- ◆ ခွေးကို ခွေးရူးပြန်ရောဂါကာကွယ်ဆေးထိုးနှုံပေးခြင်းသည် လူနှင့် ခွေးတွေ ခွေးရူးပြန်ရောဂါ မဖြစ်ပွားစေရန် ကာကွယ်ခြင်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ် သက် သာပြီး ရေရှည် ဆောင် ရွက် နိုင် သော နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

- ◆ ခွေးရူးပြန်ရောဂါအကြောင်း၊ ရောဂါကာကွယ်ပုံ
နည်းလမ်းများနှင့် ခွေးကိုက်မခဲ့ရအောင် ကာကွယ်ပုံ
နည်းလမ်းများအား လူထူထဲတွင် အသိပညာ
ဖြင့်တင်ပေးခြင်းကို ဝိုင်းဝန်း ကူညီဆောင်ရွက်
ပေးနိုင်ပါသည်။

- ◆ တိရှိနှင့်မထိတွေ့ခဲ့ အကိုက်မခံရမိ ခွေးရွားပြန်ရောဂါ ဘာကွယ်ဆေး ကြိုတင်ထိုးမြင်းကို ငြင်းရောဂါ ကူးစက်ခံရသို့ပြန်ခြေများသော အောက်ဖော်ပြုပါ အုပ်စုများတွင် ထိုးနှင့်ပေးရန် အကြံပြထားပါသည်။

- ✓ တိရစ္ဆာန် ကျွန်းမာရေးစောင့်ရှုံးပေးသူများ
  - ✓ တိရစ္ဆာန်များနှင့် ဆက်စွဲယဉ် အသက်မွေးရသူများ (ဥပမာ တိရစ္ဆာန် ရုံးဝန်ထမ်း၊ ခွေးဖော်ရသူများ)
  - ✓ တော်ချိုင်းတိရစ္ဆာန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှုံးပေးသူများ
  - ✓ ခွေးရူးပြန်ရောဂါဟိုင်းရပ်စိုးနှင့် ရောဂါဗိုးရှုံးသော ပစ္စည်းများကို ကိုင်တွယ်ရသော စာတွဲခန်းဝန်ထမ်းများ
  - ✓ ခွေးရူးပြန်ရောဂါ ခံစားနေရသူများကို ကုသစောင့်ရှုံးပေးနေရသည့် ကာန်းမာရေး ဝန်ထမ်းများ

တိရှိနှင့် ထိတွေ/အကိုက်ခံရပြီးနောက် ကာကွယ်ခြင်းနည်းလမ်းများ

တိရစ္ဆာန်၏ ထိတွေ့ပဲ/အကိုက်ခံရပဲပေါ် မူတည်၍ ကာကွယ်ရေးနည်းလမ်းများ ကွာခြားပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ ဧယားအကျဉ်းချုပ်သည် ကျွန်းမာရေး ဝန်ထမ်းများနှင့် ဒေါ်ဗြိုင်နောဂါအကြောင်း စိတ်ဝင်စားသော ပြည့်သူများအတွက်ဖြစ်သည်။

ခွေးရူးပြန်ရောဂါ သံသယ၍ တိရှိနှင့် ထိတွေ/ အကိုက်ခံရပုံ	ကာကွယ်ခြင်းနည်းလမ်း(များ)
<p>[ထိတွေမှု အဆင့်(၁)]</p> <p>တိရှိနှင့်ထိတွေမြို့ခြင်း/ အစာကျွေးမိခြင်း (သို့)ပွန်းပဲ၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာ မရှိသော ပကတီအရေပြားအကောင်းကို တိရှိနှင့်လျှော့နှင့် လျက်ခံရခြင်း</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ထိတွေခံရသော အရေပြားကို ရေ ဆပ်ပြာ့နှင့် ဆေးကြောခြင်း ◆ ကာကွယ်ဆေးထိုးရန်မလိုပါ။
<p>[ထိတွေမှု အဆင့်(၂)]</p> <p>အကာအကွယ်မရှိသောအရေပြားကို အနည်းငယ်ကိုက်မြို့ခြင်း၊ ခြစ်မြို့ခြင်း (သို့) သွေးမထွက်သော ပွန်းပဲဒဏ်ရာ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ကိုက်ခံရသော ဒဏ်ရာကို ရေ ဆပ်ပြာ့နှင့် ဆေးကြောခြင်း ◆ ခွေးရူးပြန်ရောဂါကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်း
<p>[ထိတွေမှု အဆင့်(၃)]</p> <ul style="list-style-type: none"> - အရေပြားဖောက်တွင် အကိုက်ခံရသော၊ ကုတ်ခြစ်ခံရသော တစ်ခု (သို့) တစ်ခုထက် ပိုသောဒဏ်ရာ - ပွန်းပဲထိခိုက်နေသော အရေပြား၊ မျက်လုံး၊ ပါးစပ်တို့ကို တိရှိနှင့်လျှော့နှင့် လျက်ခံရခြင်း - လင်းနှုန်း တိုက်ချက်ထိတွေမြို့ခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ကိုက်ခံရသော ဒဏ်ရာကို ရေ ဆပ်ပြာ့နှင့် ဆေးကြောခြင်း ◆ ခွေးရူးပြန်ရောဂါကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်း ◆ ပဋိပစ္စ်း (RIG) အား ဒဏ်ရာတရိုက်တွင် ထိုးခြင်း (ခွေးရူးပြန်ရောဂါ ခုခံအားကို လျှင်မြန်စွာရရန်)

ကမ္မားကျန်းမာရေးအဖွဲ့မှ အကြံပြုထောက်ခံသော ဒွေးဂူးပြန်ရောက် ကဗွဦယ်သေးနှင့် ပဋိပစ္စည်းထိုး၏ နည်းလမ်းများကို အောက်ပါ ကမ္မားကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏ အင်တာနှင်းတများကိုဖော်ဆုံးလုပ်နည်းလမ်းများတွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<http://www.who.int/rabies/en/>

ခွေးကိုက်ခံရခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် သတိပြုရမည့် အချက် (၅) ချက်

C

ခွေးကို ကြောက်လုပ်ခြင်း၊ အကြောင်းအဖြင့်ပေးခြင်း မဖြုပ်ရပါ
(အထူးသဖြင့် အတော့သော် (သို့) ကြိုးချည်ထားစဉ်)

J

စိတ်သိုးနေသည့် ခွေး (သို့) ကြောက်ရှုံးနေသည့်ပဲ့နေသည့် ခွေးနှင့်
ဝေးရာတွင်နေပါ။

R

ခွေး သင့်အနားသို့ ချုပ်းကပ်လာလျှင် မလုပ်မရားဘဲ ပြုပ်သက်စွာရပ်နေပါ။
အကယ်၍ သင်သည် ခွေးအနီးတွင် လဲကျော်လျှင် ကျောက်တုံးတစ်ခုအသွင်
ပြုပ်သက်စွာနေပါ။

G

သင်ကိုယ်တိုင်လည်း ခွေးတစ်ကောင် အနီးသို့ချုပ်းကပ်လျှင် ဖြေားလျှင်:
ပြုပ်သက်စွာ သွားပါ။

E

- အကယ်၍ ခွေးကိုခံရပျော် ချက်ချင်း ဒေါ်ရာကို ရော ဆပ်ဖြာ တို့နှင့်
သေသေချာချာ ဆေးကြပါ။
- ကျိုးမာရေးဝန်ထမ်းထံ ချက်ချင်း သွား၍ တိုင်ပင်ခွေးနွေးပါ။

ကိုးကားချက်။ http://www.who.int/rabies/resources/educational_material_children/en/

ခွေးရှုံးပြန်ရောဂါနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုလေ့လာလိုလျှင် အောက်ပါ ကဗျာကျိုးမာရေးအဖွဲ့၏
အင်တေနတော်မျက်နှာများတွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<http://www.who.int/rabies/en/>
<http://www.searo.who.int/topics/rabies/en/>